

El meu ofici

La nostra felicitat o infelicitat personal té una gran importància en allò que escrivim

Natalia Ginzburg va néixer a Palerm el 14 de juliol del 1916 i va morir el 7 d'octubre del 1991. La seva família es va traslladar a Torí, on no va anar a l'escola, sinó que es va educar a casa. Durant tota la seva vida va tenir un compromís ferm amb la resistència clandestina contra el feixisme. Un dels moments que va marcar la seva vida va ser la mort, a causa de les tortures de la policia, del seu primer marit, Leone Ginzburg, de qui va adoptar el cognom. Recordem un dels noms principals de la literatura italiana del segle XX llegint-ne *El meu ofici*, un text que forma part d'un dels seus llibres més coneguts: *Les petites virtuts* (http://aticodeloslibros.com/index.php?id_product=62&controller=product) (Àtic dels Llibres).

Foto: Arxiu

El meu ofici és el d'escriure, i el conec perfectament i des de fa molt de temps. Espero que no se'm mal interpreti: sobre el valor del que puc escriure no en sé res. Sé que escriure és el meu ofici. Quan em poso a escriure, em sento extraordinàriament a gust i em moc en un element que em sembla conèixer extraordinàriament bé. Faig servir instruments que conec, que em resulten familiars i que els sento ben fermes en les meves mans. Si faig qualsevol altra cosa, si estudio un idioma estranger, si intento aprendre història, geografia, taquigrafia, o si intento parlar en públic, o teixir, o viatjar, pateixo i em pregunto constantment com els altres aconsegueixen fer aquestes mateixes coses, tinc la sensació que hi ha alguna forma correcta de fer aquestes coses que els altres coneixen i que jo desconec. I tinc la sensació de ser sorda i cega i sento una mena de nàusea en el meu interior.

Quan escric, en canvi, no penso que potser hi hagi una altra forma de fer més adequada, en la línia de com ho fan els altres escriptors. Entenguem-nos, només puc escriure històries. Si intento escriure un assaig de crítica o un article per encàrrec per a un diari, em surt bastant malament. Allò que escric, per tant, ho haig de cercar fatigosament com si fos fora de mi. Ho puc fer una mica millor que estudiar un idioma estranger o parlar en públic, però només una mica millor. I sempre tinc la impressió d'estafar el proïsme amb paraules manllevades o robades aquí i allà. I pateixo i em sento exiliada.

Quan escric històries, en canvi, soc com una persona que s'està a la seva pàtria, als carrers que coneix de la infantesa i entre els murs i els arbres que són seus. El meu ofici és escriure històries, coses inventades o coses que recordo de la meua vida, però sempre històries, coses en què la cultura no hi té res a veure, sinó que només hi intervenen la memòria i la fantasia. Aquest és el meu ofici, i el faré fins que em mori.

Estic molt contenta amb aquest ofici i no el canviaria per res del món. Vaig comprendre que era el meu ofici fa molt de temps. Entre els cinc i els deu anys encara tenia dubtes, i pensava que potser podria pintar, o conquerir països a cavall, o inventar noves màquines molt importants. Però després de complir els deu anys sempre ho he sabut, i m'espavilava com podia amb novel·les i poesies.

Encara conservo aquells poemes. Els primers són maldestres i amb versos equivocats, però prou divertits. A mesura que passava el temps, feia poemes menys maldestres però cada cop més avorrits i idiotes. Jo no ho sabia i m'avergonyia dels poemes maldestres, i, en canvi, aquells que no eren tan maldestres i idiotes em semblaven molt macos; em pensava que un dia o altre algun poeta famós els descobriria i els publicaria i s'escriurien articles extensos sobre mi; m'imaginava les paraules i les frases d'aquells articles i les escrivia totes en el meu interior. Em pensava que guanyaria el premi Fracchia. Havia sentit a dir que existia aquest premi per a escriptors. Com que no podia publicar un llibre amb els meus poemes, perquè llavors no coneixia cap poeta famós, els recopilava amb cura en un quadern i vaig dibuixar-hi una floreta a la portada, i fins i tot hi vaig fer un índex. Em resultava molt fàcil escriure poemes. Pràcticament n'escrivia un cada dia.

Em vaig adonar que si un dia no tenia ganes d'escriure, només calia que llegís poemes de Pascoli, de Gozzano o de Corazzini per tenir-ne ganes de seguida. Em sortien pascolians, gozzans o corazzinians, i al final molt d'annunzians, quan el vaig descobrir també a ell. Però no em pensava que escriuria poesia durant tota la vida, perquè tard o d'hora volia escriure novel·les.

En aquells anys, en vaig escriure tres o quatre. Una es titulava *Marion o la gitaneta*, i una altra es deia *Molly i Dolly* (d'humor i policíaca), i una altra duia el títol *Una dona* (d'annunziana, en segona persona, era la història d'una dona abandonada pel marit; recordo que també hi havia una cuinera negra), i, després, una de molt llarga i complicada amb històries terribles de noies segrestades i de carrosses. Fins i tot tenia por d'escriure-la quan era sola a casa. No me'n recordo de res, només que hi havia una frase que m'agradava moltíssim i que em van venir llàgrimes als ulls quan la vaig escriure: «Ell va dir: Ah! La Isabella marxa!». El capítol acabava amb aquesta frase, que era molt important perquè la pronunciava l'home enamorat de la Isabella, però no ho sabia, encara no s'ho havia confessat a ell mateix. No recordo res d'aquell home, crec que tenia una barba pèl-roja, i la Isabella tenia el cabell llarg i negre amb reflexos blaus, però no en recordo res més. Sé que durant molt de temps vaig sentir un calfred d'alegria quan em repetia la frase: «Ah! La Isabella marxa!». També repetia sovint una frase que vaig trobar en una novel·la que donaven amb el diari La Stampa i que deia: «Assassí de Gilonne, on ha ficat el meu nen?».

Però de les meves novel·les no n'estava tan segura com dels poemes. Quan rellegia les novel·les sempre hi trobava un punt dèbil, alguna cosa equivocada que ho espatllava tot i que em resultava impossible de modificar. A més, sempre hi barrejava coses modernes i antigues, no aconseguia situar-les bé en el temps: d'una banda, hi havia convents i carrosses i un ambient de revolució francesa, i, de l'altra, també hi havia policies amb porres; i de cop i volta apareixia

una petita burgesia grisa amb màquines de cosir i amb gats, com en els llibres de Carola Prosperi, i amb les carrosses i els convents quedava molt malament.

Em movia entre Carola Prosperi i Victor Hugo i les històries de Nick Carter; no sabia ben bé què volia fer. També m'agradava molt Annie Vivanti. Hi ha una frase a *I divoratori*, quan ella li escriu al desconegut i li diu: «El meu vestit és marró». Aquesta és una altra frase que també m'he repetit en moltes ocasions. Durant el dia murmurava aquestes frases que m'agradaven tant: «Assassí de Gilonne», «La Isabella marxa!», «El meu vestit és marró», i em sentia immensament feliç.

Escriure poemes era fàcil. Els meus poemes m'agradaven molt, em semblaven gairebé perfectes. No sabia veure quina diferència hi havia entre els meus i els poemes de debò, els publicats, els dels autèntics poetes. No entenia per què, quan els ensenyava als meus germans, reien i deien que se'm donaria millor estudiar grec. Pensava que potser els meus germans no n'entendien gaire, de poesia. I, mentrestant, havia d'anar a l'escola, i estudiar grec, llatí, matemàtiques, història, i patia molt i em sentia exiliada. Em passava els dies escrivint els meus poemes i llavors els passava a net en un quadern, i, com que no estudiava les lliçons, havia de posar-me el despertador a les cinc del matí. El despertador sonava, però jo no em despertava. Em despertava a les set, quan ja no hi havia temps per estudiar, i m'havia de vestir i anar cap a l'escola. No estava contenta, tenia una por enorme i una sensació de desordre i de culpa. Estudiava a l'escola, a l'hora de llatí feia història, a l'hora d'història feia grec, sempre igual, i no aprenia res. Durant una bona temporada vaig pensar que valia la pena, perquè els meus poemes eren molt bons, però en un determinat moment vaig dubtar si realment eren tan bons, i em vaig començar a avorir escrivint-los, buscant els temes amb esforç, i em semblava que ja havia esgotat tots els arguments possibles, que ja havia emprat totes les paraules i totes les rimes: esperançanyorança, misteri-encanteri, vent-bullent, mancança-esperança. No trobava res més a dir.

Llavors va començar un període molt dolent per a mi, i em passava les tardes perdent el temps entre paraules que ja no em donaven cap plaer, i amb un sentiment de culpa i de vergonya pel que feia a l'escola. No se'm passava pel cap que m'havia equivocat d'ofici; volia escriure, però no entenia per què de cop i volta els dies eren tan àrids i pobres de paraules.

La primera cosa seriosa que vaig escriure va ser un relat. Un relat breu, de cinc o sis pàgines: em va sortir com de miracle, una nit, i quan me'n vaig anar a dormir estava cansada, atordida i meravellada. Tenia la impressió que era una cosa seriosa, la primera que feia; els poemes i les novel·les amb les noies i les carrosses em semblaven una cosa molt llunyana, d'una època que havia desaparegut per a mi, criatures ingènues i ridícules d'una altra edat.

En aquest relat nou hi havia personatges. La Isabella i l'home amb la barba pèl-roja no eren personatges; jo no en sabia res, d'ells, més enllà de les frases i les paraules que havia emprat per parlar-ne, i depenien del destí i de la inspiració de la meua voluntat. Les paraules i les frases que havia emprat per parlar-ne les havia triat per casualitat; era com si hagués tingut un sac amb opcions i hi hagués agafat per atzar una barba, una cuinera negra o una altra cosa que es podia fer servir. Aquesta vegada, en canvi, no va ser un joc. Aquesta vegada havia inventat persones amb noms i que no hauria pogut canviar; no hauria pogut canviar-ne res i coneixia una bona quantitat de detalls sobre aquests personatges. Sabia com havia estat la seva vida fins al dia en què vaig escriure el relat, encara que no ho vaig explicar al relat perquè no era necessari. I ho sabia tot de la casa, del pont, de la lluna i del riu.

Tenia disset anys en aquell moment, i havia suspès llatí, grec i matemàtiques. Vaig plorar molt quan m'ho van dir. Però, després d'escriure el relat, sentia una mica menys de vergonya.

Era estiu, una nit d'estiu. La finestra estava oberta i donava al jardí, i hi havia papallones fosques que volaven al voltant del llum encès. Vaig escriure el meu relat en un paper quadriculat i em vaig sentir feliç com mai, rica de pensaments i de paraules. L'home es deia Maurizio i la dona es deia Anna, el nen es deia Villi i també hi havia el pont, la lluna i el riu. Aquestes coses existien

en mi. I l'home i la dona no eren ni bons ni dolents, sinó còmics i una mica miserables, i llavors vaig tenir la sensació de descobrir que així havia de ser la gent als llibres, còmics i miserables a la vegada. Aquell relat em semblava bo el mirés per on el mirés. No hi havia cap error; tot succeïa a temps, en el moment adequat. En aquell moment em semblava que hauria pogut escriure milions de relats.

I en vaig escriure una bona quantitat, amb intervals d'un o dos mesos, alguns bastant bons i d'altres no tant. Llavors vaig descobrir que hom es cansa quan escriu una cosa seriosament. Si hom no es cansa, és un mal senyal. No es pot esperar escriure una cosa seriosament així com si res, com si ho fes amb una sola mà, alegrement. Hom no se'n pot sortir amb tan poc. Quan algú escriu una cosa seriosament, s'immergeix a dins, s'hi enfonsa fins als ulls. I si té sentiments molt forts que l'inquieten el cor, si és molt feliç o molt infeliç per una raó qualsevol, diguem que terrenal, que no té res a veure amb el que està escrivint; llavors, si el que escriu és vàlid i digne de vida, qualsevol altre sentiment se li adorm. No pot esperar mantenir intacta i fresca la seva estimada felicitat, o la seva estimada infelicitat, tot s'allunya i desapareix i es queda sol amb la seva pàgina; cap felicitat, ni cap infelicitat, poden subsistir en ell si no estan estretament lligades a aquesta pàgina seva. No posseeix res més i no li pertany a ningú més; i si no se sent així, vol dir que la seva pàgina no val res.

Per tant, vaig escriure relats breus durant un cert període de temps, una època que va durar gairebé sis anys. Com que vaig descobrir que els personatges existien, em semblava que n'hi havia prou amb tenir un personatge per fer un relat. Així que anava sempre a la recerca de personatges, observava la gent al tramvia i pels carrers, i quan trobava una cara que em semblava adequada per a un relat, hi teixia al voltant detalls morals i una petita història.

També anava a la recerca de detalls sobre la vestimenta i l'aspecte de les persones, o sobre l'interior de les cases o dels llocs. Si entrava en una habitació nova, m'esforçava per descriure-la en el meu pensament i maldava per trobar-hi algun detall diminut que quedés bé en un relat. Tenia un quadern on hi escrivia determinats detalls que descobria, o petites comparacions, o episodis que em prometia incloure als relats.

Un exemple del que escrivia al quadern: «Ell sortia del bany arrossegant al seu darrere el cinturó del barnús com si fos una cua». «Quina pudor fa el lavabo en aquesta casa ?! va dir la nena?. Quan hi vaig, jo no respiro mai ?va afegir tristament». «Els seus rínxols com raïms». «Mantes vermelles i negres sobre el llit desfet». «Cara pàl·lida com una patata pelada». Tanmateix, vaig descobrir que aquestes frases difícilment em servien quan escrivia un relat. El quadern es va convertir en una mena de museu de frases, totes cristal·litzades i embalsamades, molt difícils d'utilitzar. He intentat infinites vegades incloure les mantes vermelles i negres o els rínxols com raïms en algun relat i no ho he aconseguit. El quadern, per tant, no podia servir.

Vaig entendre, llavors, que en aquest ofici no existeix l'estalvi. Si algú pensa que «aquest detall és bonic i no el vull malgastar en aquest relat que estic escrivint ara, perquè aquí ja hi ha moltes coses boniques, el reservo per a un altre relat que escriuré», llavors aquell detall es cristal·litza al seu interior i ja no el podrà fer servir. Quan algú escriu un relat, ha de ficar-hi el millor que té i que ha vist, el millor que ha recollit en la seva vida. I els detalls es gasten, es fan malbé si els guardes a dins molt de temps sense utilitzar-los. I no només els detalls, sinó tot, totes les trobades i totes les idees.

En aquella època en què escrivia els meus relats breus, amb el gust pels personatges ben trobats i els detalls minuciosos, una vegada vaig veure passar pel carrer un carretó amb un mirall, un mirall gran amb un marc daurat. S'hi veia reflectit el cel verdós del vespre, i em vaig aturar a mirar-lo mentre passava, amb una gran felicitat i la sensació que estava succeint quelcom important. Abans de veure el mirall, ja em sentia molt feliç, i de cop i volta em va semblar que passava la imatge de la meva felicitat, el mirall verd i brillant amb el seu marc daurat. Durant molt de temps vaig pensar que el faria servir en algun relat, i recordar el carretó amb el mirall em feia venir ganes d'escriure. Però no vaig aconseguir incloure'l enlloc, i en un determinat moment vaig

comprendre que ja havia mort en el meu interior. I, no obstant, va ser molt important. Perquè durant l'època en què escrivia els relats breus, m'aturava sempre en persones i en coses grises i miserables, buscava una realitat menyspreable i sense glòria. En aquell gust que tenia llavors per trobar minuts especials hi havia una maldat per part meua, un interès àvid i mesquí per les coses petites, petites com puces; per part meua, era una recerca de puces obstinada i xafardera. Em va semblar que el mirall del carretó m'oferia possibilitats noves, potser la capacitat de mirar una realitat més gloriosa i brillant, una realitat més feliç, que no demanava descripcions minucioses i troballes astutes, sinó que es podia dur a terme en una imatge brillant i feliç.

En aquells relats breus que escrivia, hi havia personatges que, en el fons, menyspreava. Com que vaig descobrir que era maco que un personatge fos miserable i còmic, a força de comicitat i de commiseració els convertia en éssers menyspreables i privats de glòria que ni jo mateixa podia estimar. Aquells personatges meus sempre tenien tics o manies, o una deformitat física, o un vici una mica grotesc; tenien un braç trencat i el duien penjat del coll amb un embenat negre, o tenien mussols, o tartamudejaven, o es rascaven el cul mentre parlaven, o coixejaven una mica. Necessitava caracteritzar-los d'alguna manera. Per a mi era una forma de fugir del temor que fossin incerts, d'agafar la seva humanitat, de la qual, inconscientment, en dubtava. Perquè llavors no entenia ?però en l'època del mirall al carretó començava a comprendre-ho confusament? que ja no es tractava de personatges, sinó de titelles, prou ben pintats i similars als homes reals, però sempre titelles. Quan me'ls inventava, de seguida els caracteritzava, els marcava amb un detall grotesc, i en això hi havia quelcom malvat. Llavors jo tenia una mena de ressentiment malvat cap a la realitat. No era un ressentiment fonamentat en quelcom viu, perquè jo era una noia feliç, però naixia com a reacció a la ingenuïtat.

Es tractava d'aquell ressentiment especial que constitueix la defensa de la persona ingènua, a qui sempre la porten a pensar que li prenen el pèl; o del pagès que ha arribat fa poc a la ciutat i veu lladres per tot arreu. Al principi em sentia orgullosa, perquè em semblava un triomf de la ironia sobre la ingenuïtat, i sobre aquells abandonaments patètics de l'adolescència que es veien tan sovint en els meus poemes. La ironia i la maldat em semblaven armes molt importants en les meves mans; em semblava que em servien per escriure com un home, perquè llavors desitjava escriure com un home, m'horrortzava que es notés que era una dona per les coses que escrivia. Gairebé sempre creava personatges masculins, perquè estiguessin tan allunyats i tan separats de mi com fos possible.

Se'm donava força bé polir un relat, desfer-me de totes les coses inútils, deixar caure els detalls i els discursos en el moment adequat. Escrivia relats secs i lúcids, ben conduïts fins al final, sense malaptesa, sense errors de to. Però va arribar un moment en què me'n vaig cansar. Les cares de les persones que veia pel carrer ja no em deien res d'interessant. Algú tenia un mussol i algú altre duia el barret cap enrere, i una altra persona portava una bufanda en lloc d'una camisa, però ja no m'importava. Estava farta de mirar les coses i la gent, i de descriure-les en el meu pensament. El món callava per mi. No trobava les paraules per descriure'l, ja no tenia paraules que em donessin plaer. Ja no posseïa res. Intentava recordar el mirall, però allò també havia mort en mi. En el meu interior hi portava un carregament de coses embalsamades, cares mudes i paraules de cendra, pobles i veus i gestos que no vibraven, que pesaven com un mort al meu cor.

Després vaig tenir fills i al principi, quan eren molt petits, no sabia com es feia per escriure tenint fills. No sabia com podria separar-me'n per perseguir un personatge en un relat. Vaig acabar menyspreant el meu ofici. De tant en tant sentia una nostàlgia desesperada, em sentia exiliada, però m'esforçava per menysprear-lo i ridiculitzar-lo per tal d'ocupar-me només dels nens. Creia que això era el que havia de fer. M'encarregava de la crema d'arròs i de la crema d'ordi, i patia per si feia sol o si no feia sol, o si feia vent o no feia vent, per portar els nens a passeig. Els nens em semblaven una cosa massa important com perquè algú es pogués perdre en històries estúpides, en personatges estúpids embalsamats. Però sentia una nostàlgia ferotge i, de vegades, de nit, tenia ganes de plorar quan recordava que el meu ofici era tan bonic. Creia que algun dia, tard o d'hora, el retrobaria, però no sabia quan. Em pensava que hauria d'esperar que

els meus fills es convertissin en homes i se separessin de mi. Perquè el que sentia pels meus fills en aquell moment era un sentiment que encara no havia après a dominar. Però després vaig aprendre'n a poc a poc. I no vaig necessitar gaire temps. Continuava preparant la salsa de tomàquet i la sopa de sèmola, però, mentrestant, pensava en coses per escriure.

En aquella època ens estàvem en un poble molt maco, al sud. Recordava els carrers de la meva ciutat i els turons, i aquells carrers i aquells turons s'unien als carrers i als turons i als camps del poble on érem ara, i en naixia una naturalesa nova, quelcom que jo podia tornar a estimar. Sentia nostàlgia per la meva ciutat, i l'estimava molt en el meu record, me l'estimava i en comprenia el sentit com potser no m'havia passat mai quan hi vivia, i també m'estimava el poble on érem, un poble polsós i blanc sota el sol del sud, amb prats amples d'herba hispida i seca que s'estenien sota les finestres, i al cor hi sentia amb força el record dels passeigs de la meva ciutat, dels plàtans i de les cases altes, i tot això començava a cremar feliçment al meu interior, i tenia moltes ganes d'escriure.

Vaig escriure un relat llarg, el més llarg que havia escrit fins aquell moment. Tornava a escriure com una persona que no ho hagués fet mai, perquè feia molt de temps que no escrivia, i les paraules semblaven netes i fresques, tot era intacte i ple de sabor i d'olor. Escrivia a la tarda, quan els nens anaven a passejar amb una noia del poble, escrivia amb avidesa i amb alegria, i era una tardor preciosa i em sentia així de feliç cada dia. Al relat hi posava una mica de gent inventada i una mica de gent real d'allà del poble. També em venien al cap algunes paraules que es deien sempre allà i que jo no havia escoltat abans, determinades imprecacions i algunes dites; i aquestes paraules noves creixien i fermentaven i donaven vida a les altres paraules antigues. El personatge principal era una dona, però molt diferent de mi. Ara ja no volia escriure com un home, perquè havia tingut els nens, i creia que sabia moltes coses sobre la salsa de tomàquet, i encara que no les inclogués al relat, pel meu ofici era útil conèixer-les. D'alguna forma misteriosa i remota, saber això era útil per al meu ofici. Em semblava que les dones sabien coses dels seus fills que un home no podrà saber mai. Escrivia el meu relat amb presses, com si tingués por que se m'escapés. Jo deia que era una novel·la, però potser no era ben bé una novel·la. D'altra banda, fins ara sempre he escrit amb presses i coses més aviat breus, i en un determinat moment crec que vaig entendre per quin motiu. Perquè tinc germans molt més grans que jo i, quan era petita, si parlava a taula sempre em deien que callés. Així que em vaig acostumar a dir les coses ràpidament, precipitadament i amb el menor nombre possible de paraules, sempre amb la por que els altres comencessin a parlar entre ells i deixessin d'escoltar-me. És possible que sembli una explicació una mica estúpida; tanmateix, deu ser per això.

He dit que llavors, quan escrivia allò que jo anomenava novel·la, era una època molt feliç per a mi. En la meva vida no havia passat res greu, desconeixia la malaltia, la traïció, la solitud i la mort. A la meva vida no s'hi havia enfonsat res, excepte algunes coses fútils, i no m'havien arrencat res preuat pel meu cor. Només havia patit malenconies ocioses d'adolescència i el problema de no saber com escriure. Era feliç d'una forma plena i tranquil·la, sense por i sense ànsies, i amb una confiança total en l'estabilitat i en la consistència de la felicitat al món. Quan som feliços, ens sentim més freds, més lúcids i més distanciat de la nostra realitat. Quan som feliços, tendim a crear personatges molt diferents de nosaltres, a veure'ls amb la gèlida llum de les coses estranyes. Apartem els ulls de la nostra ànima feliç i satisfeta i els fixem sense caritat sobre altres éssers, sense caritat, amb un judici despreocupat i cruel, irònic i superb, mentre la fantasia i l'energia inventiva actuen amb força en nosaltres. Aconsegüim fer personatges amb facilitat, molts personatges, fonamentalment diferents de nosaltres, i aconseguim fer històries construïdes sòlidament i com assecades en una llum clara i freda. Allò que ens manca, llavors, quan som feliços amb aquella felicitat especial sense llàgrimes, sense ànsia i sense por, allò que ens manca llavors és una relació íntima i tendra amb els nostres personatges, amb els llocs i les coses que expliquem. Allò que ens manca és la caritat. Aparentment som molt més generosos, en el sentit que trobem sempre la força per interessar-nos pels altres, per prodigar les nostres atencions als altres, i no ens preocupem gaire per nosaltres mateixos quan no necessitem res. Però aquest interès pels altres tan privat de tendresa només capta uns pocs aspectes bastant superficials d'aquestes persones. Per a nosaltres, el món només té una dimensió, està privat de secrets i

d'ombres. El dolor que desconexem el podem endevinar i crear en virtut de la força fantàstica que ens anima, però el veiem sempre sota aquella llum estèril i gèlida de les coses que no formen part de nosaltres, que no tenen arrels en el nostre interior.

La nostra felicitat o infelicitat personal, la nostra condició terrestre, té una gran importància en allò que escrivim. Abans he dit que quan algú escriu es veu empès miraculosament a ignorar les circumstàncies presents de la seva pròpia vida. És així. Però ser feliços o infeliços ens porta a escriure d'una forma o d'una altra. Quan som feliços, la nostra fantasia té més força; quan som infeliços, la nostra memòria actua amb més vivacitat. El patiment fa que la fantasia es torni dèbil i mandrosa; es mou, però sense ganes i amb llangor, amb els moviments dèbils dels malalts, amb el cansament i la cautela de les extremitats adolorides i febrils. Ens resulta difícil apartar la mirada de la nostra vida i de la nostra ànima, de la set i de la inquietud que ens envaeix. En allò que escrivim hi afloren contínuament records del nostre passat, la nostra pròpia veu ressona contínuament i no aconseguim imposar-li silenci. Entre nosaltres i els personatges que inventem, que la nostra fantasia lànguida, tanmateix, aconsegueix inventar, hi neix una relació especial, tendra i quasi maternal, una relació càlida i humida de llàgrimes, d'una intimitat carnal i sufocant. Tenim arrels profundes i dolentes en cada ésser i en cada cosa del món, del món ple d'ecos i de sobresalts i d'ombres, al qual ens uneix una pietat devota i apassionada. El nostre risc, conseqüentment, és naufragar en un llac fosc d'aigua morta i estancada, i arrossegar amb nosaltres les criatures del nostre pensament, deixar-les perir amb nosaltres en el remolí tebi i obscur, entre ratolins i flors putrefactes. Hi ha un perill en el dolor de la mateixa manera que hi ha un perill en la felicitat, respecte a les coses que escrivim. Perquè la bellesa poètica és un conjunt de crueltat, de supèrbia, d'ironia, de tendresa carnal, de fantasia i de memòria, de claror i de fosc, i si no obtenim tot això conjuntament, el nostre resultat és pobre, precari i escassament vital.

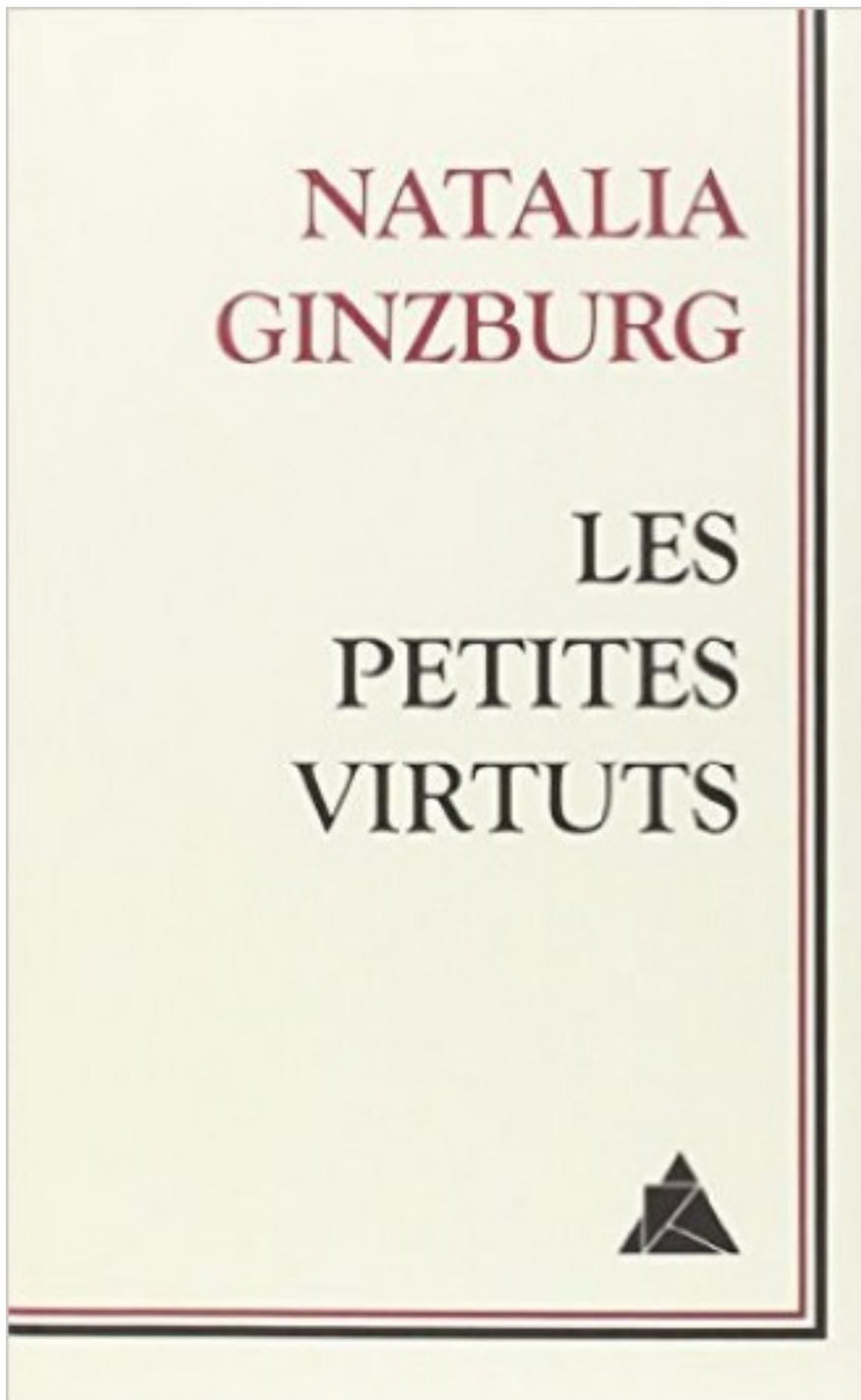
I, mireu, no és que hom pugui esperar consolar-se de la seva tristesa escrivint. Hom no es pot il·lusionar amb fer-se acariciar i bressolar pel seu ofici. En la meua vida hi ha hagut interminables diumenges desolats i deserts, en els quals desitjava amb fervor escriure alguna cosa per consolar-me de la soledat i de l'avorriment, per ser acariciada i bressolada per frases i paraules. Però en què no hi ha hagut manera d'escriure ni una ratlla. El meu ofici, doncs, sempre m'ha rebutjat, no ha volgut saber res de mi. Perquè aquest ofici no és una consolació o un passatemps. No és una companyia. Aquest ofici és un amo, un amo capaç de fuetejar-nos fins que surt sang, un amo que crida i que condemna. Hem d'empassar saliva i llàgrimes, serrar les dents, netejar-nos la sang de les ferides i servir-lo. Servir-lo quan ell ho demana. Això també ens ajuda a mantenir-nos dempeus, a tenir els peus ben fermes a la terra, ens ajuda a vèncer la bogeria i el deliri, la desesperació i la febre. Però vol ser ell qui mana i sempre es nega a escoltar-nos quan el necessitem.

Després de passar aquella temporada al sud, vaig conèixer molt bé el dolor, un dolor vertader, irremeiable i inoblidable, que va fer miques tota la meua vida. Quan vaig intentar recompondre-la d'alguna forma, vaig veure que jo i la meua vida ens havíem convertit en quelcom completament diferent respecte al que érem abans. El que no havia canviat era el meu ofici, però és completament fals dir que no havia canviat; els instruments seguien sent els mateixos, però la forma en què jo els utilitzava era diferent. Al principi el detestava, em repugnava, però sabia que tornaria a servir-lo i que em salvaria. De vegades he pensat que la meua vida no ha estat tan desgraciada, i soc injusta quan acuso el destí i li nego qualsevol benevolència amb mi, perquè m'ha donat tres fills i el meu ofici. D'altra banda, no podria ni tan sols imaginar-me la meua vida sense aquest ofici. Hi ha estat sempre, no m'ha abandonat ni un sol moment, i quan creia que s'havia adormit, el seu ull vigilant i esplendent continuava mirant-me.

Així és el meu ofici. Mireu, de diners no me'n dona molts; de fet, cal compaginar-lo amb una altra feina per poder viure. Però hi ha vegades en què sí que dona alguns diners, i tenir diners gràcies a ell és una cosa molt dolça, és com rebre diners i regals de les mans de l'ésser estimat. Així és el meu ofici. No en sé gaire, deia, sobre el valor dels resultats que m'ha donat i que podrà donar-me; o, millor, dels resultats obtinguts en conec el valor relatiu, però no l'absolut.

Quan escric alguna cosa, sovint penso que és molt important i que soc un grandíssim escriptor. Crec que això ens passa a tots. Però hi ha un racó de la meva ànima on sé perfectament i de manera constant allò que soc; és a dir, un escriptor petit, molt petit. Juro que ho sé. Però no m'importa gaire. Simplement no vull pensar en noms. He vist que si em pregunto: «Un escriptor petit com qui?», m'entristeix pensar en noms d'altres escriptors petits. Prefereixo creure que ningú ha estat com jo, per molt petit que sigui com a escriptor, encara que sigui un escriptor com una puça o com un mosquit. Allò que realment importa és tenir la convicció que es tracta realment d'un ofici, d'una professió, d'una cosa que es farà durant tota la vida. Però, com a professió, no és pas una broma.

Hi ha innumerables perills més enllà dels que he dit. Estem amenaçats contínuament per perills precisament en l'acte de redactar la nostra pàgina. Hi ha el perill de posar-se de cop i volta a flirtejar i a cantar. Jo sempre tinc unes ganes boges de posar-me a cantar, haig d'anar amb molt de compte per no fer-ho. I hi ha el perill d'estafar amb paraules que no existeixen realment en nosaltres, que hem trobat per casualitat fora de nosaltres i que reunim amb destresa perquè ens hem tornat més aviat astuts. Hi ha el perill de fer-se l'astut i d'estafar. És un ofici bastant difícil, ja ho veieu, però és el més bonic que existeix al món. Els dies i les coses de la nostra vida, els dies i les coses de la vida dels altres que hem presenciats, lectures i imatges, pensaments i discursos, l'alimenten i creix dins nostre. És un ofici que també es nodreix de coses horribles, que menja del millor i del pitjor de la nostra vida, i tant els nostres sentiments dolents com els bons flueixen en la seva sang. Es nodreix de nosaltres i creix en nosaltres.

Les petites virtuts (http://aticodeloslibros.com/index.php?id_product=62&controller=product)

© Natalia Ginzburg

© de la traducció: Elena Rodríguez
© d'aquesta edició: Àtic dels Llibres, 2015